

גמרא סדורה

מסכת

עירובין

פרק: י' - "המוצא תפלין"

דפים - צה. - קה.

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

עם רש"י

יצא לאור על ידי עמותת

"וכל בניך לימודי ה'"

ה' תמוז תשע"ג

בהצלחה - יגיעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות
 דניאל ברק ווינט
 טל' - 0526071122
 דוא"ל vinetd@neto.net.il
 עתניאל ד.ד. הר חברון 90407

©

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק
 שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים.
 כל הזכויות על החלוקה לסוגיות ופסקאות
 שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה".

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרות רווח.

כ"י

מסכת עירובין פרק י' - "המוצא תפלין"

371. צה, א-ב

משנה

המוצא תפלין - מכניסן זוג זוג.

רבן גמליאל אומר:

שנים שנים.

במה דברים אמורים: בישנות.

אבל בחדשות - פטור.

מצאן צבתים, או כריכות - מחשיך עליהן ומביאן.

ובסבנה - מבסן והולך לו.

רבי שמעון אומר:

נותן לחברו, וחבירו לחבירו, עד שמגיע לחצר החיצונה.

וכן בנו - נותנו לחבירו, וחבירו לחבירו, אפילו מאה.

רבי יהודה אומר:

נותן אדם חבית לחבירו, וחבירו לחבירו, אפילו חוג לתחום.

אמרו לו: לא תהלה זו יותר מרגלי בעליה.

צה,ב

גמרא

"זוג" אחד - אין,

טפי - לא.

לימא תנו סתמא דלא כרבי מאיר?

דאי כרבי מאיר, האמר: "לובש כל מה שיכול ללבוש, ועוטף כל מה שיכול לעטוף".

דתנו:

"ולשם מוציא כל בלי תשמישו,

לובש כל מה שיכול ללבוש,

ועוטף כל מה שיכול לעטוף" (קכ.).

וההיא סתמא ממאי רבי מאיר היא?

דקתני עליה:

"לובש ומוציא, ופושט ולובש ומוציא ופושט, אפילו כל היום כולו,

דברי רבי מאיר!"

אמר רבא:

אפילו תימא רבי מאיר,

התם - דרד מלבושו כחול שווייה רבנן.

והקא - דרד מלבושו כחול שווייה רבנן.

התם - דבחול כמה דבעי לביש, לענן הצלה נמי שרו ליה רבנן.

הקא - דבחול נמי, זוג אחד - אין, טפי - לא. לענן הצלה נמי זוג אחד - אין, טפי - לא.

372. צה, ב - צו, א

"רבו גמליאל אומר: שנים שנים".

מאי קסבר?
 אי קסבר: שבת זמן תפילין הוא,
 זוג אחד - אין, טפי - לא.
 ואי קסבר: שבת לאו זמן תפילין הוא,
 ומשום הצלה דרך מלבוש שרו ליה רבנן,
 אפילו טפי - נמי!

לעולם קסבר: שבת לאו זמן תפילין הוא,
 וכי שרו לענין הצלה - דרך מלבוש במקום תפילין.

אי הכי, זוג אחד נמי - אין, טפי - לא!

אמר רב שמואל בר רב יצחק:
 מקום יש בראש להניח בו שתי תפילין.

הניחא דראש, דיד מאי איכא למימר?

כדרב הונא,
 דאמר רב הונא:
 פעמים שאדם בא מן השדה וחבילתו על ראשו,
 ומסלקן מראשו וקושרן בזרועו!

אימר דאמר רב הונא, שלא ינהג בהן דרך בגיון.
 'ראוי' מי אמר?

אלא כדאמר רב שמואל בר רב יצחק:
 מקום יש בראש שראוי להניח בו שתי תפילין.
 הכא נמי, מקום יש ביד שראוי להניח בו שתי תפילין.

תנא דבי מנשה:
"על ירך"¹ (דברים ו, ח) - זו קיבורת.
"בין עיניך" (דברים ו, ח) - זו קדקד."

היכא?

אמרי דבי רבי ינאי:
 מקום שמוחו של תינוק רופס.

לימא כדרב שמואל בר רב יצחק קמיפלגי:
 דתנא קמא - לית ליה דרב שמואל בר רב יצחק.
 ורבן גמליאל - אית ליה דרב שמואל בר רב יצחק.

לא,
 דכולי עלמא אית להו דרב שמואל בר רב יצחק,
 והכא בשבת זמן תפילין קמיפלגי:
 דתנא קמא סבר: שבת זמן תפילין הוא.
 ורבן גמליאל סבר: שבת לאו זמן תפילין הוא.

¹ וקשרתם לאות על ירך והיו לטטפות בין עיניך

ואיבעית אימא:

דכולי עלמא שבת זמן תפילין הוא,
והקא במצות צריכות פוניה קמיפלגי:
תנא קמא סבר: לצאת בעי פוניה.
ורבן גמליאל סבר: לא בעי פוניה.

צו,א ואיבעית אימא:

דכולי עלמא לצאת לא בעי פוניה,
והקא לעבור משום 'בל תסיף'² (דברים יג, א) קמיפלגי,
דתנא קמא סבר: לעבור משום 'בל תסיף' לא בעי פוניה.
ורבן גמליאל סבר: לעבור משום 'בל תסיף' בעי פוניה.

ואיבעית אימא:

אי דסבירא לן דשבת זמן תפילין,
דכולי עלמא:
לא לעבור - בעי פוניה,
ולא לצאת - בעי פוניה,
והקא ב'לעבור שלא בזמנו' קמיפלגי:
תנא קמא סבר: לא בעי פוניה.
ורבן גמליאל סבר: 'לעבור שלא בזמנו' בעי פוניה.

אי הכי,

לרבי מאיר זוג אחד נמי לא.

ועוד, הישן בשמיני בסוכה ילקה!

אלא, מחזורתא כדשנינן מעיקרא.

² את כל-הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אתו תשמרו לעשות לא-תסף עליו ולא תגרע ממנו

373. צו, א-ב

ומאן שְׁמַעַת ליה: שַׁבַּת זְמַן תְּפִילִין?

רַבִּי עֲקִיבָא.

דְּתַנְיָא:

"וְשִׁמְרַת אֶת הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֵדָה מִיָּמִים יְמִימָה" (שמות יג, י),

"יָמִים" - וְלֹא לִילוֹת.

"מִיָּמִים" - וְלֹא כָּל יָמִים, פָּרַט לְשַׁבָּתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים,

דְּבַרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגָּלִילִי.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר:

לֹא נֶאֱמַר: "חֻקָּה" זוֹ אֶלָּא לְעִנְיַן פֶּסַח בְּלִבָּד."

וְאֶלָּא הָא דְתַנְנָן:

"הַפֶּסַח וְהַמִּילָה - מִצְוֹת עֲשֵׂה" (כריתות ב.),

לִימָא דְלֹא כְּרַבִּי עֲקִיבָא?

דָּאֵי רַבִּי עֲקִיבָא, כִּיּוֹן דְּמוֹקֵי לָהּ בְּפֶסַח, 'לָאו' נְמִי אִיכָא כְּדַרְבֵּי אַבִּין אָמַר רַבִּי אֵילְעָאִי.

דְּאָמַר רַבִּי אַבִּין אָמַר רַבִּי אֵילְעָאִי:

כָּל מְקוֹם שְׁנַאֲמַר: "הַשְּׂמֵר", "פֶּן", וְ"אַל" - אֵינוֹ אֶלָּא בְּלֹא תַעֲשֵׂה!

אֶפִּילוּ תִימָא רַבִּי עֲקִיבָא,

"הַשְּׂמֵר" ד'לָאו' - לָאו",

"הַשְּׂמֵר" ד'עֲשֵׂה' - עֲשֵׂה.

וְסַבַּר רַבִּי עֲקִיבָא שַׁבַּת זְמַן תְּפִילִין הוּא?!

וְהַתְנַיָּא:

"רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר:

יְכוּל יַנִּיחַ אָדָם תְּפִילִין בְּשַׁבָּתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים?

תְּלַמּוּד לֹמַר: "וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל יָדֶךָ"³ (שמות יג, ט) - מִי שְׁאָרִיכִין אוֹת,

יֵצְאוּ אֵלָיו - שֶׁהֵן גּוֹפֵן אוֹת."

אֶלָּא הָאֵי תַנָּא הוּא,

דְּתַנְיָא:

"הַנִּיעוֹר בְּלִילָה:

רָצָה חוֹלֵץ, רָצָה מְנִיחַ,

דְּבַרֵי רַבִּי נֶתָן.

יוֹנָתָן הַקִּיטוֹנִי אוֹמֵר:

אִין מְנִיחִין תְּפִילִין בְּלִילָה."

מְדַלִּילָה לְתַנָּא קָמָא זְמַן תְּפִילִין, שַׁבַּת נְמִי זְמַן תְּפִילִין.

דִּילְמָא סְבִירָא לִיה:

לִילָה - זְמַן תְּפִילִין הוּא,

שַׁבַּת - לָאו זְמַן תְּפִילִין הוּא.

דְּהָא שְׁמַעִינוּ לִיה לְרַבִּי עֲקִיבָא דְאָמַר:

לִילָה - זְמַן תְּפִילִין הוּא,

שַׁבַּת - לָאו זְמַן תְּפִילִין הוּא!

אֶלָּא, הָאֵי תַנָּא הוּא,

דְּתַנְיָא:

"מִיִּכְל בֵּת בּוֹשֵׁי הֵיְתָה מְנַחַת תְּפִילִין, וְלֹא מִיחוּ בָהּ חֻכְמִים.

³ וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְלוֹכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תוֹרַת ה' בְּפִיךָ כִּי בִיד חֻקָּה הוֹצִיאֲךָ ה' מִמִּצְרַיִם

אשתו של יונה היתה עולה לרגל, ולא מיחו בה חכמים."

מדלא מיחו בה חכמים,

אלמא קסברי: מצות עשה שלא הזמן גרמא היא.

ודילמא סבר לה:

כרבי יוסי, דאמר: נשים סומכות רשות.

דאי לא תימא הכי, אשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיחו בה?

מי איכא למאן דאמר: רגל לאו מצות עשה שהזמן גרמא הוא?

אלא קסבר: רשות,

הכא נמי רשות.

צ"ב

אלא האי תנא היא,

דתניא:

"המוצא תפילין, מכניסן זוג זוג.

אחד האיש ואחד האשה,

אחד חדשות ואחד ישנות,

דברי רבי מאיר.

רבי יהודה:

אוסר בחדשות, ומתיר בישנות."

עד כאן לא פליגי אלא בחדשות וישנות,

אבל באשה לא פליגי.

שקמע מינה:

מצות עשה שלא הזמן גרמא הוא,

וקל מצות עשה שאין הזמן גרמא - נשים חייבות.

ודילמא סבר לה:

כרבי יוסי, דאמר: נשים סומכות רשות.

לא סלקא דעתך,

דלא רבי מאיר סבר לה כרבי יוסי,

ולא רבי יהודה סבר לה כרבי יוסי.

"לא רבי מאיר סבר לה כרבי יוסי":

דתנן:

"אין מעבדין את התינוקות מלתקוע" (ראש השנה לב:).

הא נשים - מעבדין!

וסתם מתניתין: רבי מאיר.

"ולא רבי יהודה סבר לה כרבי יוסי":

דתניא:

"דבר אל בני ישראל... וסמך ידו"⁴ (ויקרא א, בוד) -

בני ישראל" - סומכין,

ואין בנות ישראל - סומכות.

רבי יוסי ורבי שמעון אומרים:

נשים סומכות רשות."

וסתם סיפרא מני?

רבי יהודה.

⁴ דבר אל בני ישראל... וסמך ידו על ראש העולה

374. צו, ב - צז, א

אמר רבי אלעזר:
המוצא תכלת בשוק,
לשונות - פסולות,
חוטין - כשרין.

מאי שנא "לשונות" דאמר: אדעתא גלימא צבעינהו,
"חוטין" נמי, נימא: אדעתא דגלימא טוינהו!

בשזורים.

לשזורים נמי,
נימא: אדעתא דשיפתא דגלימא עייפינהו!

במופסקין.
דכולי האי ודאי לא טרחי אינשי.

אמר רבא:
וכי אדם טורח לעשות קמיע כמין תפילין?
דתנן:

"במה דברים אמורים: בישננות. אבל בחדשות פטור!"

אמר רבי זירא לאהבה בריה:
פוק תני להו:

"המוצא תכלת בשוק,
לשונות - פסולין,
חוטין מופסקים - כשרים.
לפי שאין אדם טורח".

אמר רבא:
ומשום דתני לה אהבה בריה דרבי זירא כיפי תלא לה?
והתנן:

"במה דברים אמורים: בישננות,
אבל בחדשות - פטור!"

אלא אמר רבא:
טרח ולא טרח תנאי היא,
דתנאי:

"המוצא תפילין:
מכניסן זוג זוג,
אחד האיש ואחד האשה.
אחד חדשות ואחד ישננות,
דברי רבי מאיר.

צז, א

רבי יהודה:
אוסר - בחדשות,
ומתיר - בישננות".

אלמא:
מר סבר: טרח איניש,
ומר סבר: לא טרח איניש.

375. צז, א

(שיצ"י עצב"י סימן).

והשתא דתני אבוי דשמואל בר רב יצחק:
 "אלו הן 'ישנות' - כל שיש בהן רצועות מקושרות,
 'קדשות' - יש בהן רצועות ולא מקושרות".
 דכולי עלמא לא טרח איניש.

וליענבינהו מיענב!

אמר רב חסדא:
 זאת אומרת: עניבה פסולה בתפילין.

אביי אמר:
 רבי יהודה לטעמיה,
 דאמר: עניבה קשירה מעלייתא היא.

טעמא דעניבה קשירה מעלייתא היא,
 הא לאו הכי, עניב להו.
 והאמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב:
 קשר של תפילין - הלכה למשה מסיני הוא.
 ואמר רב נחמן:
 ונזייהו לבר!

דעניב להו כעין קשירה דידהו.

376. צז, א

אמר רב חסדא אמר רב:
הלוקח תפילין ממי שאינו מומחה,
בודק שתים של יד, ואחת של ראש,
או שתים של ראש ואחת של יד.

מה נפשך:
אי מחד גברא קא זבין - לבדוק או שלוש של יד או שלוש של ראש!
אי מתרי תלתא גברי זבין - כל חד וחד ליבעי בדיקה!

לעולם: מחד גברא זבין,
ובעין דמיתמחי בשל יד ובשל ראש.

איני?!
והא תני רבה בר שמואל:
"בתפילין בודק שלוש של יד ושל ראש",
מאי לאו או שלוש של יד או שלוש של ראש!

לא, שלוש, מהן של יד, מהן של ראש.

והתני רב כהנא:
"בתפילין בודק שתים של יד ושל ראש!"

הא מני?
רבי היא,
דאמר: בתרי זימני הוי חזקה.

אי רבי,
אימא סיפא: **"וכן בצבת השני, וכן בצבת השלישי".**
ואי רבי שלישי מי אית ליה?!

מודה רבי בצבתים,
דמתרי תלתא גברי זבין.

אי הכי,
אפילו רביעי נמי, ואפילו חמישי נמי!

אין הכי נמי.

והאי דקתני: **"שלישי"**, לאפוקי מחזקיה.
ולעולם אפילו רביעי וחמישי נמי.

377. צז, א

"מִצָּאֵן צְבָתִים אוֹ כְּרִיכוֹת [- מִחֲשִׂידָּה עֲלֵיהֶן וּמִבִּיאָן].

מאי "צבתיים"?

ומאי "כריכות"?

אמר רב יהודה אמר רב:

הן הן צבתיים,

הן הן כריכות.

צבתיים – זווי זווי.

כריכות – דכריכן טובא.

378. צז, א-ב

"מחשיד עליהן ומביאן".

ואמאי?
לעילינהו זוג זוג!

אמר רב יצחק בריה דרב יהודה:
לדידי מיפרשא ליה מיניה דאבא,
כל שאילו מכניסן זוג זוג וכלות קודם שקיעת החמה, - מכניסן זוג זוג.
ואי לא - מחשיד עליהן ומביאן.

"ובסכנה מבסן והולך".

והתניא:
"ובסכנה - מוליכן פחות פחות מארבע אמות!"

אמר רב:
לא קשא:
הא - בסכנת גוי.
הא - בסכנת לסטים.

צזב אמר ליה אביי:
במאי אוקימתא למתניתין, בסכנת גוי?
אימא סיפא: **"דבי שמעון אומר: נותנן לחבירו, וחבירו לחבירו"**.
כל שכן דאושא מילתא!

חסורי מיחסרא, והכי קתני:
"במה דברים אמורים בסכנת גויים,
אבל בסכנת לסטים - מוליכן פחות פחות מארבע אמות".

"דבי שמעון אומר: נותנן לחבירו".

במאי קמיפלגי?

מר סבר: פחות מארבע אמות עדיף,
דאי אמרת: נותנן לחבירו וחבירו לחבירו - אוושא מילתא דשבת.
ומר סבר: נותנן לחבירו עדיף,
דאי אמרת: מוליכן פחות מארבע אמות - זימנין דלאו אדעתיה, ואתי לאתויינהו ארבע אמות ברשות הרבים.

379. צז, ב

"וְכֵן בְּנוֹ".

"בְּנוֹ" מֵאֵי בְּעֵי הֵתָם?

דְּבִי מְנַשֶּׁה תָּנָא:
"בְּשִׁילֹדְתוֹ אָמוֹ בְּשִׁדְהָ".

וּמֵאֵי "אָפִילוֹ הֵן מֵאָה"?

דְּאָף עַל גַּב דְּקִשְׂיָא לִיהּ יָדָא,
אָפִילוֹ הֵכִי, הָא עֲדִיפָא.

380. צז, ב

"רבי יהודה אומר:

נותן אדם חבית [לחבירו וחבירו לחבירו, אפילו חוג לתחום.
אמרו לו: לא תהלך זו יותר מרגלי בעליה"].

ולית ליה לרבי יהודה הא דתנן:

"הבהמה והפלים ברגלי הבעלים" (ביצה לו.)!

אמר ריש לקיש משום לוי סבא:

הכא במאי עסקינן:

במעורן מחבית לחבית.

ורבי יהודה לטעמיה,

דאמר: מים אין בהם ממש.

דתנן:

"רבי יהודה פוטר במים, מפני שאין בהן ממש" (ביצה לו.).

ומאי "לא תהלך זו"?

לא יהלך מה שבזו יותר מרגלי הבעלים.

אימר דשמעת ליה לרבי יהודה, היכא דבליען בעיסה,

היכא דאיתנהו בעיניהו, מי שמעת ליה?

השתא בקדירה אמר רבי יהודה: לא בטלי, בעיניהו בטלי?!

דתנא:

"רבי יהודה אומר:**מים ומלח - בטליו בעיסה,****ואין בטליו בקדירה, מפני רותבה"**.

אלא אמר רבא:

הכא - בחבית שקנתה שביתה,

ומים שלא קנו שביתה עסקינן,

דבטלה חבית לגבי מים.

כדתנן:

"המוציא החי במטה - פטור, אף על המטה,**מפני שהמטה טפילה לו.****המוציא אוכלין פחות מבשיעור - פטור, אף על הבלי,****מפני שהבלי טפל לו"** (שבת צג.).

מתיב רב יוסף:

"רבי יהודה אומר:**בשיירא, נותן אדם חבית לחבירו וחבירו לחבירו"**.**"בשיירא" - אין, שלא בשיירא לא?!**

אלא אמר רב יוסף:

כי תנן נמי במתניתין,

בשיירא תנן.

אבוי אמר:

בשיירא,

אפילו חבית שקנתה שביתה, ומים שקנו שביתה.

שלא בשיירא - חבית שקנתה שביתה, ומים שלא קנו שביתה.

רב אשי אמר:

הכא - בחבית דהפקר עסקינן, ומים דהפקר עסקינן.

ומאן "אמרו לו"?

רבי יוחנן בן נורי היא,

דאמר: "חפצי הפקר קוניו שביתה".

ומאי "לא תהלוך זו יותר מרגלי הבעלים"?

לא יהלכו אלו יותר מכלים שיש להם בעלים.

381. צז, ב - צח, א

משנה

היה קורא בספר על האִסקוּפָה,
 ונתגלגל הספר מידו - גוללו אָצלו.
 היה קורא בראש הגג, ונתגלגל הספר מידו,
 עד שלא הגיע לעשרה טפחים - גוללו אָצלו.
 משהגיע לעשרה טפחים - הופכו על הכתב.
רבי יהודה אומר:
 אפילו אין מסולק מן הארץ אלא במלא מחט גוללו אָצלו.
רבי שמעון אומר:
 אפילו בארץ עצמו גוללו אָצלו, שאין לך דבר משום שבות עומד בפני כתבי הקודש.

גמרא

האי "אִיִּסקוּפָה" היכי דמי?
 אילימא: איסקופא רשות היחיד, וקמה רשות הרבים,
 ולא גזרינן דילמא נפיל ואתי לאתווי
 מני? **צח, א**
 רבי שמעון היא,
 דאמר: כל דבר שהוא משום שבות אינו עומד בפני כתבי הקודש.

אימא סיפא:
"רבי יהודה אומר:
 אפילו אין מסולק מן הארץ, אלא מלא החוט - גוללו אָצלו.
רבי שמעון אומר:
 אפילו בארץ עצמה - גוללו אָצלו"
 רישא, וסיפא רבי שמעון, מציעתא - רבי יהודה!?

אמר רב יהודה:
 אין.
 רישא וסיפא רבי שמעון, מציעתא רבי יהודה.

רבה אמר:
 הכא - באִיִּסקוּפָה הנדרסת עסקינו,
 ומשום בזיון כתבי הקודש שרו רבנן.

איתיביה אבוי:
"תוך ארבע אמות - גוללו אָצלו,
חוץ לארבע - הופכו על הכתב."
 ואי אמרת: באִיִּסקוּפָה נדרסת עסקינו,
 מה לי "תוך ארבע אמות" מה לי "חוץ לארבע אמות"?

אלא אמר אבוי:
 הכא באִיִּסקוּפָה פרמלית עסקינו,
 ורשות הרבים עוברת לפניה.
 תוך ארבע אמות - דאי נפיל ומייתי ליה לא אתי לידי חיוב חטאת, שרו ליה רבנן.
 חוץ לארבע אמות - דאי מייתי ליה, אתי לידי חיוב חטאת, לא שרו ליה רבנן.

אי הכי,
 תוך ארבע אמות נמי נגזר,
 דילמא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד!

וכי תימא: פיון דמפסקת פרמלית לית לן בה,
 והאמר רבא:
 המעביר חפץ מתחלת ארבע לסוף ארבע, והעבירו דרך עליו - חייב!

הקא במאי עסקינן:
 באיסקופה ארוכה,
 אדהכי והכי מידבר.

ואיבעית אימא:
 לעולם באיסקופה שאינה ארוכה,
 וסתם כתבי הקדש, עיוני מעיין בהו, ומנח להו.

ולחוש דילמא מעיין בהו ברשות הרבים ועייל להו בהדיא לרשות היחיד?

הא מני בן עזאי היא,
 דאמר: מהלך בעומד דמי.

ודילמא זריק להו מזרק?

דאמר רבי יוחנן: מודה בן עזאי בזרק.

אמר רב אחא בר אבהו:
 זאת אומרת:
 אין מזרקין כתבי הקודש.

382. צח, א-ב

"היה קורא בראש הגג [ונתגלגל הספר מידו,
עד שלא הגיע לעשרה טפחים - גוללו אצלו.
משהגיע לעשרה טפחים - הופכו על הכתב"].

ומי שרי?

והתניא:

"בותבי ספרים תפילין ומזוזות,
לא התיירו להן להפך יריעה על פניה,
אלא פורס עליה את הבגד!"

התם - אפשר,

הכא - לא אפשר, ואי לא אפיד איפא בזיון כתבי הקודש טפי.

הופכו על הכתב?

והא לא נח!

אמר רבא:

בכותל משופע.

אמר ליה אביי:

במאי אוקימתא למתניתין בכותל משופע?
אימא סיפא: "רבי יהודה אומר: אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא מלא החוט גוללו אצלו",
והא נח ליה!

חסורי מיחסרא, והכי קתני:

"במה דברים אמורים: בכותל משופע,

אבל בכותל שאינו משופע,

למעלה משלשה - גוללו אצלו,

למטה משלשה - הופכו על הכתב.

צח, ב

"רבי יהודה אומר: אפילו אינו מסולק מן הארץ [אלא מלא החוט גוללו אצלו].
דבעינן הנחה על גבי משהו.

ואלא הא דאמר רבא:

תוך שלשה לרבנן צריך הנחה.

לימא כתנאי אמרה לשמעתי?

אלא כולה רבי יהודה היא,

וחיסורי מיחסרא, והכי קתני:

"במה דברים אמורים: בכותל משופע,

אבל בכותל שאינו משופע - אפילו פחות משלשה טפחים גוללו אצלו.

שרבי יהודה אומר:

אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא מלא החוט גוללו אצלו".

מאי טעמא?

דבעינן הנחה על גבי משהו.

383. צח, ב

מִשְׁנָה

זִיד שְׁלֹפְנֵי חֲלוֹן - נוֹתְנִין עָלָיו וְנוֹטְלִין מִמֶּנּוּ בְּשֶׁבֶת.

גְּמָרָא

האֵי זִיד דְּמַפְיָק לְהִיכָא?
אֵילִימָא דְּמַפְיָק לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים - לִיחּוּשׁ דִּילְמָא נְפִיל, וְאַתִּי לְאַיְתְּנִי!
אַלָּא, דְּמַפְיָק לְרִשּׁוֹת הַיְחִיד - פְּשִׁיטָא!

אָמַר אַבְיִי:

לְעוֹלָם דְּמַפְיָק לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים, וּמָאֵי "נוֹתְנִין עָלָיו" דְּקִתְנִי?
כְּלִים הַנְּשַׁבְּרִים.

תְּנִיא נְמִי הַכִּי:

"זִיד שְׁלֹפְנֵי חֲלוֹן, הַיּוֹצֵא לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים:
נוֹתְנִין עָלָיו קְעָרוֹת וְכוֹסוֹת, קִיתוּנִיּוֹת וְצִלוֹחִיּוֹת.
וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הַכוֹתֵל עַד עֶשְׂרֵה הַתַּחְתּוֹנִים.
וְאִם יֵשׁ זִיד אֶחָד לְמִטָּה מִמֶּנּוּ, מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ,
וּבְעֵלְיוֹן אִין מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אַלָּא בְּנֶגֶד חֲלוֹנוֹ".

האֵי "זִיד" הִיכִי דְּמִי?

אֵי דְלִית בֵּיה אַרְבָּעָה - מְקוֹם פְּטוֹר הוּא,
וְאַפִּילוּ "בְּנֶגֶד חֲלוֹנוֹ" נְמִי לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ!
וְאִי אֵית בֵּיה אַרְבָּעָה בְּכוּלֵי הַכוֹתֵל לִישְׁתַּמֵּשׁ!

אָמַר אַבְיִי:

תַּחְתּוֹן דְּאֵית בֵּיה אַרְבָּעָה,
וְעֵלְיוֹן לִית בֵּיה אַרְבָּעָה, וְחֲלוֹן מִשְׁלִימְתוֹ לְאַרְבָּעָה.
כְּנֶגֶד חֲלוֹן מִשְׁתַּמֵּשׁ, דְּחוּרֵי חֲלוֹן הוּא,
דְּהָאֵי גִיסָא וְדְּהָאֵי גִיסָא - אָסוּר.

384. צח, ב - צט, א

משנה

עומד אדם ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים,
 ברשות הרבים ומטלטל ברשות היחיד,
 ובלבד שלא יוציא חוץ מארבע אמות.
 לא יעמוד אדם ברשות היחיד וישתין ברשות הרבים,
 ברשות הרבים וישתין ברשות היחיד.
 וכן לא ירוק.

רבי יהודה אומר:

אף משנתלש רוקו בפיו, לא יהלך ארבע אמות עד שירוק.

גמרא

מתני ליה רב חיננא בר שלמיא לחייא בר רב קמיה דרב:
 לא יעמוד אדם ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים.

אמר ליה:

שבקת רבנן ועבדת כרבי מאיר (קא,א) !?

צט, א הוא סבר:

מדסיפא - רבי מאיר,
 רישא נמי רבי מאיר.

ולא היא:

סיפא - רבי מאיר,
 ורישא - רבנן.

385. צט, א

"וּבְלִבְדָּ שְׁלֵא יוֹצִיא חוּץ [מֵאַרְבַּע אַמּוֹת]".

הא הוציא - חייב חטאת.

לימא מסייע ליה לרבא,

דאמר רבא:

המעביר חפץ מתחלת ארבע לסוף ארבע, והעבירו דרך עליו- חייב.

מי קתני: 'אם הוציא חייב חטאת'!?

דילמא: אם הוציא 'פטור אבל אסור'!

איכא דאמרי:

הא הוציא - 'פטור אבל אסור'.

לימא תיהוי תיובתיה דרבא,

דאמר רבא: המעביר מתחלת ארבע לסוף ארבע, והעבירו דרך עליו חייב!

מי קתני: "הוציא פטור אבל אסור"!?!

דילמא: אם הוציא חייב חטאת.

386. צט, א

"לא יעמוד אדם ברשות היחיד [וישתין ברשות הרבים,
ברשות הרבים וישתין ברשות היחיד.
וכן לא ירוק].

אמר רב יוסף:
השתין ורק - חייב חטאת.

והא בעינן 'עקירה' ו'הנחה' מעל גבי מקום ארבעה, וליכא!

מחשבתו משויא ליה מקום.
דאי לא תימא הכי:
הא דאמר רבא:
זרק ונח בפני הכלב או בפני הכבשן - חייב חטאת.
והא בעינן הנחה על גבי מקום ארבעה, וליכא!
אלא: מחשבתו משויא ליה מקום,
הכא נמי מחשבה משויא לה מקום.

בעי רבא:
הוא ברשות היחיד ופי אמה ברשות הרבים, מהו?
בתר עקירה אזלינן,
או בתר יציאה אזלינן?

תיקו.

387. צט, א

"וכן לא ירוק."

רבי יהודה אומר: [אף משנתלש רוקו בפיו, לא יהלך ארבע אמות עד שירוק].

אף על גב דלא הפיך בה?

והתנן:

"היה אוכל דבילה בידים מסואבות, והכניס ידו לתוך פיו ליטול צרור,

רבי מאיר מטמא.

ורבי יוסי מטהר.

רבי יהודה אומר:

היפך בה - טמא.

לא היפך בה - טהור" (כלים ת,י).

אמר רבי יוחנן:

מוחלפת השיטה.

ריש לקיש אומר:

לעולם לא תחליף,

והקא במאי עסקינן:

בכחו.

והתניא:

"רבי יהודה אומר:

ביחו ונתלש",

מאי לאו רוק ונתלש!

לא, כיחו ונתלש.

והא תניא:

"רבי יהודה אומר:

ביחו שנתלש,

וכן רוקו שנתלש.

לא יהלך ארבע אמות עד שירוק!"

אלא מתוורתא פדשנינן מעיקרא.

אמר ריש לקיש:

כיח בפני רבו - חייב מיתה,

שנאמר: "כל משנאי אהבו מות" (משלי ח, לו),

אל תקרי: ל"משנאי", אלא ל"משנאי".

והא מינס אנים!

כיח ורק קאמרינן.

388. צט, א-ב

משנה

לא יעמוד אדם ברשות היחיד וישתה ברשות הרבים,
ברשות הרבים וישתה ברשות היחיד,
אלא אם כן הכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה.
וכן בגת.

גמרא

רישא - רבנו,
וסיפא - רבי מאיר!?

אמר רב יוסף:

בחפיצין שצריכין לו, ודברי הכל.

איבעיא להו:

כרמלית - מאי?

אמר אביי:

היא היא.

אמר רבא:

היא גופא גזירה, ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה!?

אמר אביי:

מנא אמינא לה?

צט, ב מדקתני: ^א"וכן בגת".

ורבא אמר:

לעגן מעשר.

וכן אמר רב ששת:

"וכן בגת" - לעגן מעשר.

דתנן:

"שותין על הגת, בין בחמין ובין בצונן. ופטור,

דברי רבי מאיר.

רבי אליעזר בר צדוק מחייב.

וחכמים אומרים:

על החמין - חייב,

ועל הצונן - פטור,

מפני שמחזיר את המותר" (מעשרות ד,ד).

389. צט, ב

מִשְׁנָה

קולט אדם מן המזחילה למשה מעשרה טפחים.
ומן הצנור - מכל מקום שותה.

גְּמָרָא

"קולט" - אין,
אבל מצרף - לא.

מאי טעמא?

אמר רב נחמן:

הכא במזחילה - פחות משלשה סמוך לגג עסקינן,
דכל פחות משלשה סמוך לגג - כגג דמי.

תניא נמי הכי:

"עומד אדם ברשות היחיד, ומגביה ידו למעלה מעשרה טפחים,
לפחות משלשה סמוך לגג, וקולט,
ובלבד שלא יצרף".

תניא אידך:

"לא יעמוד אדם ברשות היחיד, ויגביה ידו למעלה מעשרה טפחים,
לפחות משלשה סמוך לגג, ויצרף,
אבל קולט הוא ושותה".

"מן הצנור מכל מקום שותה".

תנא:

"אם יש בצנור ארבעה על ארבעה - אסור,
מפני שהוא כמוציא מרשות לרשות".

390. צט, ב

משנה

בור ברשות הרבים וחוליותו גבוה עשרה טפחים,
 חלון שעל גביו ממלאין הימנו בשבת.
 אשפה ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים,
 חלון שעל גביו שופכין לתוכה מים בשבת.

גמרא

במאי עסקינן?
 אילמא: בסמוכה - למה לי חוליא עשרה?

אמר רב הונא:

הכא במאי עסקינן:
 במופלגת מן הכותל ארבעה.
 וטעמא דאיכא חוליא עשרה,
 הא ליכא חוליא עשרה - קא מטלטל מרשות היחיד לרשות הרבים.

ורבי יוחנן אמר:

אפילו תימא: בסמוכה,
 הא קא משמע לן:
 דבור וחוליותו מצטרפין לעשרה.

391. צט, ב

"אשפה ברשות הרבים [גבוה עשרה טפחים,
חלון שעל גביו שופכין לתוכה מים בשבת"]

ולא חיישינן שמא תנטל אשפה?

והא רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק:

מעשה במבוי אחד שצידו אחד כלה לים, וצידו אחד כלה לאשפה,
ובא מעשה לפני רבי, ולא אמר בו לא איסור ולא היתר.

היתר לא אמר בו - דחיישינן שמא תנטל אשפה, ויעלה הים שירטון.
איסור לא אמר בו - דהא קיימין מחיצות!

לא קשיא:

הא - דידיד,

והא - דרבים.

392. צט, ב - ק, א

מְשָׁנָה

אֵילָן שְׁהִיָּה מִיִּסְדָּךְ עַל הָאָרֶץ,
 אִם אֵין נֹפֵו גְבוּהָ מִן הָאָרֶץ שְׁלֶשָׁה טְפָחִים - מְטַלְטְלִים תַּחְתָּיו,
 שְׂרָשָׁיו גְבוּהִים מִן הָאָרֶץ שְׁלֶשָׁה טְפָחִים - לֹא יֵשֵׁב עֲלֵיהֶן.

גְּמָרָא

אָמַר רַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ:
 אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ יֵתֵר מִבֵּית סְאֵתִים.

מַאי טַעְמָא?

ק,א מְשֻׁם דְּהוּי דִּירָה שְׁתַּשְׁמִינְשָׁה לְאֹוִיר,
 וְכַל דִּירָה שְׁתַּשְׁמִינְשָׁה לְאֹוִיר - אֵין מְטַלְטְלִין בָּהּ יֵתֵר מִבֵּית סְאֵתִים.

393. ק, א

"שְׂרָשְׁיֵי גְבוּהֵי מִן הָאֲרָץ שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים - לֹא יֵשֵׁב עֲלֵיהֶן".

איתמר:

שְׂרָשְׁיֵי אֵילָן הַבָּאִין מְלַמְעֵלָה מְשַׁלְשָׁה לְתוֹךְ שְׁלֹשָׁה:

רְבֵּה אָמַר:

מוֹתֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן.

וְרַב שִׁשְׁתֵּי אָמַר:

אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן.

"רְבֵּה אָמַר: מוֹתֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן" - דְּכָל פְּחוֹת מְשַׁלְשָׁה דְאֲרַעָא - אֲרַעָא הִיא.

"רַב שִׁשְׁתֵּי אָמַר: אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן" - דְּכִיּוֹן דְּמַכַּח אִיסוּר קֶאֱתִי - אָסוּרִין.

דְּדָמוּ כְּמוֹנוּיָתָא:

דְּסִלְקִין לְעֵילָא - אָסוּרִין.

דְּנַחְתִּין לְתַתָּאי - שָׂרוּ.

לְצַדְדִין - פְּלוּגְתָא דְרְבֵּה וְרַב שִׁשְׁתֵּי.

וְכֵן אֲנִיגְרָא.

וְכֵן בְּקֶרֶן זוּיִת.

הֵהוּא דִּיקְלָא דְהָוָה לְאַבְיִי,

וְהָוָה סְלִיק בְּאִיפּוֹמָא.

אֶתָּא לְקַמְיָה דְרַב יוֹסֵף וְשָׂרָא לִיה.

אָמַר רַב אַחָא בַר תַּחְלִיפָא:

דְּשָׂרָא לָךְ, כְּרַבָּה שָׂרָא לָךְ.

פְּשִׁטָא!

מַהוּ דְתִימָא: אֶפִּילוּ לְרַב שִׁשְׁתֵּי בֵּיתָא כְּמָאן דְּמְלִי דְמִי,

וְלִישְׁתַּמֵּשׁ בְּפְחוֹת מְשַׁלְשָׁה סְמוּךְ לְגַג,

קָא מְשַׁמַּע לֵן.

תְּנֵן:

"שְׂרָשְׁיֵי גְבוּהֵי מִן הָאֲרָץ שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים - לֹא יֵשֵׁב עֲלֵיהֶם".

הִיכִי דְמִי?

אִי דְלֹא הִדְרִי כִּפְי - פְּשִׁטָא!

אֶלָּא לָאוּ - אִף עַל גַּב דְּהִדְרִי כִּפְי!

לֹא, לְעוֹלָם דְלֹא הִדְרִי כִּפְי,

וְהָא קָא מְשַׁמַּע לֵן: אִף עַל גַּב דְּצִידוֹ אַחַד שְׁוֵה לְאֲרָץ.

394. ק, א-ב

תנו רבנן:

"שְׂרָשִׁי אֵילָן שְׂגֹבֹהוּ מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טַפְחִים, או שִׁישׁ חָלַל תַּחְתֵּיהֶן שְׁלֹשָׁה טַפְחִים,
אִם עַל פִּי שְׂצִידוֹ אֶחָד שׁוֹה לְאָרֶץ - הֲרִי זֶה לֹא יֵשֵׁב עֲלֵיהֶן,
לְפִי שְׂאִין עוֹלִין בְּאֵילָן,
וְאִין נִתְלִין בְּאֵילָן,
וְאִין נִשְׁעֲנִין בְּאֵילָן.
וְלֹא יַעֲלֶה בְּאֵילָן מִמְּעוֹד יוֹם וַיֵּשֶׁב שָׁם כָּל הַיּוֹם כּוּלוֹ.
אֶחָד אֵילָן, וְאֶחָד בֵּל בְּהֵמָה,
אֲבָל בּוֹר שִׁיחַ וּמְעָרָה, וְגֵדֶר - מִטַּפְס וְעוֹלָה, מִטַּפְס וְיוֹרֵד, אֲפִילוּ הֵן מֵאָה אֲמָה".

תני תדא:

"אם עלה - מותר לירד",

ותני תדא:

"אסור לירד!"

לא קשיא:

כאן - מבעוד יום,

כאן - משחשיכה.

ואיבעית אימא:

הא והא משחשיכה,

ולא קשיא:

כאן - בשוגג,

וכאן - במזיד.

ואיבעית אימא:

הא והא בשוגג,

והכא ב'קנסו שוגג אטו מזיד' קמיפלגי.

מר סבר: קנסינן,

ומר סבר: לא קנסינן.

אמר רב הונא פריה דרב יהושע:

כתנאי:

"הנייתניו במתנה אחת שנתערבו ניתניו במתנה אחת ינתנו במתנה אחת.

מתו ארבע במתו ארבע - ינתנו במתו ארבע.

מתו ארבע במתו אחת?

רבי אליעזר אומר:

ינתנו במתו ארבע.

ורבי יהושע אומר:

ינתנו במתנה אחת.

אמר לו רבי אליעזר: אם נותן רק מתנה אחת

הרי הוא עובר על 'בל תגרע'!

אמר לו רבי יהושע:

הרי הוא עובר ב'בל תוסיף'!

אמר רבי אליעזר:

לא אמרו אלא כשהוא בעצמו.

אמר לו רבי יהושע:

לא נאמר: 'בל תגרע' אלא כשהוא בעצמו.

ועוד אמר רבי יהושע:

בְּשִׁנְתָּה עֲבֹדֶת עַל בֵּל תּוֹסִיף, וְעָשִׂיתָ מַעֲשֵׂה בַיָּד. **בְּשִׁלָּא נְתַתְּ עֲבֹדֶת עַל בֵּל תִּגְרַע' וְלֹא עָשִׂיתָ מַעֲשֵׂה בַיָּד.**

לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דָּאָמַר הֵתָם: קוּם עֲשֵׂה עֲדִיף,
הֵקָא נְמִי - יֵרֵד.
לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דָּאָמַר הֵתָם: שֵׁב וְאֵל תַּעֲשֵׂה עֲדִיף,
הֵקָא נְמִי לֹא יֵרֵד.

דִּילְמָא: לֹא הִיא,
עַד כָּאֵן לֹא קָאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הֵתָם: קוּם עֲשֵׂה עֲדִיף, אֲלָא דְקָא עֲבִיד מִצְוָה,
אֲבָל הֵקָא דְלֹא עֲבִיד מִצְוָה,
הֵכִי נְמִי - לֹא יֵרֵד.

וְאִי נְמִי,
עַד כָּאֵן לֹא קָאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הֵתָם: שֵׁב וְאֵל תַּעֲשֵׂה עֲדִיף, אֲלָא דְלֹא קָא עֲבִיד אִיסוּרָא,
אֲבָל הֵקָא: דְקָא עֲבִיד אִיסוּרָא, הֵכִי נְמִי דִיֵּרֵד. **ק,ב**

395. ק, ב

תני חדא:
 "אֶחָד אֵילָן לַח וְאֶחָד אֵילָן יָבֵשׁ".

ותניא אידך:
 "בַּמָּה דְּבָרִים אַמּוּרִים:
 בְּלַח,
 אָבֵל בְּיָבֵשׁ - מוֹתֵר!"

אמר רב יהודה:
 לא קשיא:
 כאן - בשגזעו מחליף.
 כאן - בשאין גזעו מחליף.

גזעו מחליף "יבש" קרית ליה!?

אלא, לא קשיא:
 כאן - בימות החמה,
 וכאן - בימות הגשמים.

בימות החמה, הא נתרי פירי!

בדליקא פירי.

והא קא נתרי קינסי!

בגדודא.

איני?!
 והא רב איקלע לאפסטיא, ואסר בגדודא!

רב בקעה מצא,
 וגדר בה גדר.

396. ק, ב

אָמַר רַמִּי בַר אֲבָא אָמַר רַב אֲסִי:
אָסוּר לְאָדָם שְׂיִהְלֵךְ עַל גְּבִי עֹשֵׁבִים בַּשַּׁבָּת,
מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאֵין בְּרַגְלִים חוּטָא"⁵ (משלי יט, ב).

תְּנִי תְּדָא:
"מוֹתֵר לֵילֵךְ עַל גְּבִי עֹשֵׁבִים בַּשַּׁבָּת".

וְתַנְיָא אִידָּה:
"אָסוּר".

לֹא קִשְׂיָא:
הָא - בְּלַחִים.
הָא - בִּבְשִׁים.

וְאִיבְעִית אִימָא:
הָא וְהָא בְּלַחִים,
וְלֹא קִשְׂיָא:
כָּאן - בִּימּוֹת הַחֲמֹה,
כָּאן - בִּימּוֹת הַגְּשָׁמִים.

וְאִיבְעִית אִימָא:
הָא וְהָא בִּימּוֹת הַחֲמֹה,
וְלֹא קִשְׂיָא:
הָא - דְּסִיִּים מְסֻאֲנִיָּה,
הָא - דְּלֹא סִיִּים מְסֻאֲנִיָּה.

וְאִיבְעִית אִימָא:
הָא וְהָא דְּסִיִּים מְסֻאֲנִיָּה,
וְלֹא קִשְׂיָא:
הָא - דְּאֵית לִיהַ עוֹקְצִי,
הָא - דְּלִית לִיהַ עוֹקְצִי.

וְאִיבְעִית אִימָא:
הָא וְהָא דְּאֵית לִיהַ עוֹקְצִי,
הָא - דְּאֵית לִיהַ שְׂרָכָא,
הָא - דְּלִית לִיהַ שְׂרָכָא.

וְהָאִידְנָא דְּקוּימָא לָן:
כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן,
כּוֹלְהוּ יִשְׂרָי.

⁵ גם בלא דעת נפש לא טוב ואין ברגלים חוטא

397. ק, ב

ואמר רמי בר חמא אמר רב אסי:
אסור לאדם שיכוף אשתו לדבר מצוה,
שנאמר: **"ואין ברגלים חוטא"** (משלי יט, ב).

ואמר רבי יהושע בן לוי:
כל הכופה אשתו לדבר מצוה,
הוויין לו בנים שאינן מהוגנין.

אמר רב איקא בר חיננא:
מאי קראה?
"גם בלא דעת נפש לא טוב" (משלי יט, ב).

תניא נמי הכי:
"גם בלא דעת נפש לא טוב" (משלי יט, ב) - זה הכופה אשתו לדבר מצוה.
"ואין ברגלים חוטא" (משלי יט, ב) - זה הבוועל ושונה."

איני?!
והאמר רבא:
הרוצה לעשות כל בניו זכרים יבעול וישנה!

לא קשיא:
כאן - לדעת,
כאן - שלא לדעת.

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן:
כל אשה שתובעת בעלה לדבר מצוה - הוויין לה בנים שאפילו בדורו של משה לא היו כמותן.
דאילו בדורו של משה כתיב: **"הבו לכם אנשים חכמים ונבנים וידעים לשבטיכם"**⁶ (דברים א, ג),
וכתיב: **"ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים"**⁷ (דברים א, ט).
ואילו נבונים לא אשכח.
ואילו גבי לאה כתיב: **"ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא מי שכר שכרתיך"**⁸ (בראשית ל, טז),
וכתיב: **"ומבני ישישכר יודעי בינה לעתים, לדעת מה יעשה ישראל, ראשיהם מאתים וכל אחיהם על פיהם"** (דברי הימים א יב, לג).

איני?!
והאמר רב יצחק בר אבדימי:
עשר קללות נתקללה חנה,
דכתיב: **"אל האשה אמר הרבה ארבה"**⁹ (בראשית ג, טז) - אלו שני טפי דמים,
אחת - דם נדה,
ואחת - דם בתולים.
"עצבונך" - זה צער גידול בנים,
"והרנך" - זה צער העיבור,
"בעצב תלדי בנים" - כמשמעותו,
"ואל אישך תשוקתך" - מלמד שהאשה משתוקקת על בעלה, בשעה שיוצא לדרך,
"והוא ימשל בך" - מלמד שהאשה תובעת בלב, והאיש תובע בפה.
זו היא מדה טובה בנשים!

⁶ הבו לכם אנשים חכמים ונבנים וידעים לשבטיכם ואשימם בראשיכם
⁷ ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים ואתן אותם ראשים עליכם
⁸ ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא מי שכר שכרתיך בדודאי בני
⁹ אל האשה אמר הרבה ארבה ועצבונך והרונך בעצב תלדי בנים ואל אשך תשוקתך והוא ימשול בך

כי קאמרינן:
דמריציא ארצויי קמיה.

הני שבע הויין!

כי אתא רב דימי אמר:
עטופה כאבל,
ומנודה מכל אדם,
וחבושה בבית האסורין.

מאי "מנודה מכל אדם"?
אילמא: משום דאסיר לה ייחוד – איהו נמי אסיר ליה ייחוד!
אלא דאסירא לבי תרי.

במתניתא תנא:
"מגדלת שער נלילית,
ויושבת ומשתנת מים בבהמה,
ונעשית בר לבעה".

ואידך?

הני שבח הוא לה.

דאמר רבי חייא:
מאי דכתוב: "מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחמנו" (איוב לה, יא)?
"מלפנו מבהמות" – פרידה שפורעת ומשתנת מים.
"ומעוף השמים יחמנו" – זה תרנגול שמפייס, ואחר כך בועל.

אמר רבי יוחנן:
אילמלא לא ניתנה תורה,
היינו למידין:
צניעות מחתול,
וגזל מנמלה,
ועריות מיונה.
דרך ארץ מתרנגול, שמפייס, ואחר כך בועל.

ומאי "מפייס"?

אמר רב יהודה אמר רב:
הכי קאמר לה: זביננא ליה זיגא דמטו ליה עד פרעיה,
לבתר הכי, אמר לה: לישמטתיה לכרבלתיה דההוא תרנגולא אי אית ליה ולא זביננא ליה.

398. קא, א

קא, א משנה

הדלת שבמוקצה.
 חדקים בפרצה,
 ומחצלות - אין נועלין בהן,
 אלא אם בן גבוהים מן הארץ.

גמרא

ורמינהו:

"דלת הנגדרת, ומחצלת הנגדרת, וקנקו הנגדר,
 בזמן שקשורין ותלויין - נועלין בהן בשבת,
 ואין צריך לומר ביום טוב!"

אמר אבוי:

בשיש להם ציר.

רבא אמר:

בשהיה להן ציר.

מיתיבי:

"דלת הנגדרת, ומחצלת הנגדרת, וקנקו הנגדר,
 בזמן שקשורין ותלויין וגבוהים מן הארץ אפילו מלא נימא - נועלין בהן,
 ואם לאו - אין נועלין בהן!"

אבוי מתרץ לטעמיה,

ורבא מתרץ לטעמיה.

"אבוי מתרץ לטעמיה" - או שיש להן ציר, או שגבוהין מן הארץ.

"רבא מתרץ לטעמיה" - כשהיה להן ציר, או שגבוהין מן הארץ.

399. קא, א

תנו רבנן:

"סוכי קוצים, וחבילין שהתקינן לפירצה שבחצר,
בזמן שקשורין ותלוין - נוכלין בהן בשבת,
ואין צריך לומר ביום טוב".

תני רבי חייא:

"דלת אלמנה הנגדרת - אין נוכלין בה".

היכי דמי "דלת אלמנה"?

איכא דאמרי: חד שיפא.

ואיכא דאמרי: דלית ליה גשמה.

אמר רב יהודה:

האי מדורתא ממעלה למטה - שרי,
ממטה למעלה - אסיר.

וכן ביעתא,

וכן קידרא.

וכן פוריא,

וכן חביתא.

400. קא, א

אמר ליה ההוא מינא לרבי יהושע בן חנניא:
 חדקאה!
 דכתוב בכז: "טובם פחדק" (מיכה ז, ד).

אמר ליה:
 שטיא, שפיל לסיפיה דקרא: "ישר ממסוכה".
 ואלא מאי: "טובם פחדק"?
 כלשם שחדקים הללו מגינין על הפירצה, כך טובים שבנו מגינים עלינו.
 דבר אחר:
 "טובם פחדק" - שמהדקין את אומות העולם לגיהנם,
 שנאמר: "קומי ודושי בת ציון כי קרנה אשים ברזל ופרסתיה אשים נחושה והדקות עמים רבים"¹⁰ (מיכה ד, יג).

¹⁰ קומי ודושי בת ציון כי קרנה אשים ברזל ופרסתיה אשים נחושה והדקות עמים רבים והחרמתי לה' בצעם וחילם לאדון כל הארץ

401. קא, א-ב

מְשָׁנָה

לא יַעֲמֹד אָדָם בְּרִשּׁוֹת הַיַּחֲדָי וַיִּפְתַּח בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים,
 בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים וַיִּפְתַּח בְּרִשּׁוֹת הַיַּחֲדָי,
 אֲלֵא אִם בֵּן עָשָׂה מַחֲצֵה גְבוּהָ עֲשָׂרָה טַפְחִים,
 דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
 אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֵׂה בְשׁוֹק שֶׁל פְּטָמִים שֶׁהִיא בִירוּשָׁלַיִם,
 שֶׁהִיוּ נוֹעְלִין וּמְנִיחִין אֶת הַמִּפְתָּח בְּחִלּוֹן שֶׁעַל גְּבֵי הַפֶּתַח.
 רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר:
 שׁוֹק שֶׁל צְמָרִים הוּא.

גְּמָרָא

וּרְבִנָּן?
 אָמַר רַבִּי מֵאִיר "רִשּׁוֹת הַרְבִּים", וּמֵהֲדָרוּ אֵינְהוּ כְּרַמְלִית?
 דְּאָמַר רַבָּה בַר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
 בִּירוּשָׁלַיִם אֲלֵמָלָא דְלְתוּתֵיהּ נִנְעָלוֹת בְּלֵילָה חַיִּיבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם רִשּׁוֹת הַרְבִּים!

אָמַר רַב פֶּפְא:

כָּאן - קוֹדֵם שֶׁנִּפְרְצוּ בַּהּ פְּרִצוֹת,
 כָּאן - לְאַחַר שֶׁנִּפְרְצוּ בַּהּ פְּרִצוֹת.

רַבָּא אָמַר:

סִיפָא אֲתָאן לְשַׁעְרֵי גֵינָה,

וְהָכִי קָאָמַר:

וְכֵן לֹא יַעֲמֹד בְּרִשּׁוֹת הַיַּחֲדָי וַיִּפְתַּח בְּכַרְמְלִית,
 בְּכַרְמְלִית וַיִּפְתַּח בְּרִשּׁוֹת הַיַּחֲדָי,
 אֲלֵא אִם בֵּן עָשָׂה מַחֲצֵה גְבוּהָ עֲשָׂרָה טַפְחִים,
 דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.

קא,ב

אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֵׂה בְשׁוֹק שֶׁל פְּטָמִים שֶׁהִיא בִירוּשָׁלַיִם,
 שֶׁהִיוּ נוֹעְלִין וּמְנִיחִין אֶת הַמִּפְתָּח בְּחִלּוֹן שֶׁעַל גְּבֵי הַפֶּתַח.
 רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: שׁוֹק שֶׁל צְמָרִים הִיא.

402. קא, ב

תנו רבנן:

"פתי שיערי גינה,

בזמן שיש להן בית שער מבפנים - פותח ונועל מבפנים,

מבחוץ - פותח ונועל מבחוץ,

מבאן ומבאן - פותח ונועל כאן וכאן,

אין להן לא לכאן ולא לכאן - אסורין כאן וכאן.

וכו חנויות הפתוחות לרשות הרבים,

בזמן שהמנעול למטה מעשרה - מביא מפתח מערב שבת ומניחו באיסקופה,

למחר פותח ונועל ומחזירו לאיסקופה,

ובזמן שהמנעול למעלה מעשרה - מביא מפתח מערב שבת ומניחו במנעול,

למחר פותח ונועל ומחזירו למקומו,

דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים:

אף בזמן שהמנעול למעלה מעשרה טפחים מביא מפתח מערב שבת, ומניחו באיסקופה,

למחר פותח ונועל ומחזירו למקומו,

או בחלון שעל גבי הפתח.

אם יש בחלון ארבעה על ארבעה - אסור, מפני שהוא נמוציא מרשות לרשות".

מדקאמר "וכו חנויות" מכלל, דבאיסקופת כרמלית עסקינן.

האי "מנעול" - היכי דמי?

אי דלית ביה ארבעה - מקום פטור הוא!

ואי אית ביה ארבעה - בהא לימא רבנן:

אף בזמן שהמנעול למעלה מעשרה מביא מפתח מערב שבת ומניחו באיסקופה,

למחר פותח ונועל בו ומחזירו לאיסקופה או לחלון שעל גבי הפתח?!

והא קא מטלטל מכרמלית לרשות היחיד!

אמר אביי:

לעולם דאין בו ארבעה, ויש בו לחוק ולהשלימו לארבעה.

ובהא פליגי דרבי מאיר סבר חוקקין להשלים.

ורבנן סברי: אין חוקקין להשלים.

אמר רב ביבי בר אביי:

שמע מינה מהא מתניתא תלת:

שמע מינה: חוקקין להשלים.

ושמע מינה: הדר ביה רבי מאיר משערי גינה.

ושמעת מינה: מדרבנן איתא לדרב דימי,

דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן:

מקום שאין בו ארבעה על ארבעה - מותר לבני רשות הרבים ולבני רשות היחיד לכתף עליו,

ובלבד שלא יחליפו.

403. קא, ב - קב, א

מְשָׁנָה

נְגַד שֵׁישׁ בְּרֵאשׁוֹ גְלוּסְטְרָא.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹסֵר.

וְרַבִּי יוֹסִי מְתִיר.

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

מַעֲשֵׂה בְּכַנְסֵת שְׁבִטְבְּרִיא שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִין בּוֹ הֵיטֵר,

עַד שֶׁבָּא רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְהִזְקִנִים וְאָסְרוּ לָהּ.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר:

אִיסוּר נְהָגוּ בּוֹ,

וּבָא רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְהִזְקִנִים וְהִתִּירוּ לָהּ.

גְּמָרָא

בְּנִיטֵל בְּאֶגְדוֹ - כּוֹלֵי עֲקָמָא לֹא פְּלִיגִי,

כִּי פְּלִיגִי קַבָּא בְּשֵׁאִינוּ נִיטֵל בְּאֶגְדוֹ.

דְּמַר סָבַר: כִּיּוֹן דִּישׁ בְּרֵאשׁוֹ גְלוּסְטְרָא - תּוֹרַת כְּלֵי עֲלִיו.

וּמַר סָבַר: כִּיּוֹן דִּאִינוּ נִיטֵל בְּאֶגְדוֹ - לֹא.

404. קב, א

משנה

נגר הנגרר נוֹעֵלִין בוּ בַּמִּקְדָּשׁ, אֲבָל לֹא בַּמְדִּינָה.
וְהַמּוֹנֵחַ כָּאֵן וְכָאֵן - אֶסוּר.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:
הַמּוֹנֵחַ - מוֹתֵר בַּמִּקְדָּשׁ,
וְהַנֶּגֶר - בַּמְדִּינָה.

גמרא

תנו רבנן:]

"איזהו נגר הנגרר שנועלין במקדש, אבל לא במדינה?
כל שקשור ותלוי, וראשו אחד מגיע לארץ.
רבי יהודה אומר:
זה אף במדינה מותר.

אלא איזהו נגר שנועלין במקדש, אבל לא במדינה?
כל שאינו קשור ולא תלוי, ושומטו ומניחו בקרו זוית.

אמר רב יהודה אמר שמואל:
הלכה כרבי יהודה בנגרר.

אמר רבא:

והוא שקשור בדלת.

איני?!

והא: רבי טבלא איקלע למחוזא,
וחזא ליההוא דהנה תלי בעיברא דדשא ולא אמר להו ולא מידי!

ההוא ניטל באיגדו הנה.

רב אויא איקלע לנהרדעא,
חזייה ליההוא גברא דהנה קא קטיר בגמי,
אמר: דין לא נטרוק.

405. קב, א

בעי רבי זירא:
נקמז, מהו?

אמר רב יוסף:
מאי תיבעי ליה?
לא שמייע ליה הא דתנא:
"נשמת - אסור,
נקמז - מותר.

ורבי יהודה אמר:
נקמז, אף על פי שאינו נשמת - אסור".
ואמר רב יהודה אמר שמואל:
הלכה כרבי יהודה בנקמז.
וטעמא מאי?
אמר אביי: משום דמיהזי פבונה.

406. קב, א

בְּעָא מִינֵיהּ רַב נְחוּמִי בְּר זְכַרְיָה מֵאַבְיִי:
עֲשֵׂה לֹא בֵּית יָד, מֵהוּ?

אָמַר לֵיהּ:
בּוֹכְנָא קְאָמְרָת.

אֵיתְמַר:
אָמַר רַב נְחוּמִי בְּר אֲדָא:
עֲשֵׂה לֹא בֵּית יָד - מוֹתֵר.

הֵהוּא שְׂרִיתָא דְהוּה בִּי רַבִּי פְּדָת, דְּהוּה מְדַלּוּ לֵיהּ בִּי עֲשָׂרָה, וְשָׂדוּ לָהּ אֲדִישָׂא,
וְלֹא אָמַר לָהּ וְלֹא מִיָּדִי,
אָמַר: תּוֹרַת כְּלִי עָלֶיהָ.

הֵהוּא אֲסִיתָא דְהוּת בִּי מַר שְׁמוּאֵל,
דְּהוּה מְחֻזְקַת אֲדַרְיָבָא - שְׂרָא מַר שְׁמוּאֵל לְמִישְׁדֵּייהּ אֲדִישָׂא,
אָמַר: תּוֹרַת כְּלִי עָלֶיהָ.

407. קב, א-ב

שֶׁלַח לִיה דְּמִי בַר יְחֻזְקָא לְרַב עֲמֵרָם:
נִימָא לָן מַר מְהֵלִין מִיְלִי מַעֲלִייתָא דְאַמְרַת לָן מִשְׁמִייה דְרַב אַסִּי בְּכִיפֵי דְאַרְבָּא.

שֶׁלַח לִיה, הֲכִי אָמַר רַב אַסִּי:
הֲנִי כִיפֵי דְאַרְבָּא בְּזִמְנָן שְׂיִישׁ בְּהֵן טַפַּח,
אִי נְמִי, אִין בְּהֵן טַפַּח, וְאִין בִּין זֶה לְזֶה שְׁלֵשָׁה, לְמַחַר, מְבִיא מַחְצָלַת וּפּוֹרֵס עֲלֵיהּ.
מֵאִי טַעְמָא?
מוֹסִיף עַל אֲהֵל עֲרָאִי הוּא, וְשִׁפִּיר דְּמִי.

הֲנֵהוּ דְכָרִי דְהוּוּ לִיה לְרַב הוֹנָא,
דְּבִימָמָא - בְּעוּ טוּלָא,
וּבְלִילֵיא - בְּעוּ אוּרָא.
אֲתָא לְקַמִּייה דְרַב,
אָמַר לִיה: זִיל כְּרוֹךְ בּוּדִיִיא, וְשִׁיר בַּה טַפַּח,
לְמַחַר פְּשֻׁטָה וּמוֹסִיף עַל אֲהֵל עֲרָאִי הוּא, וְשִׁפִּיר דְּמִי.

אָמַר רַב מִשּׁוּם רַבִּי חִיָּיא:
וִילּוֹן - מוֹתֵר לְנִטּוֹתוֹ וּמוֹתֵר לְפוֹרְקוֹ וְלְנִטּוֹתוֹ בְּשַׁבָּת.
כִּילִת חֲתָנִים - מוֹתֵר לְפוֹרְקָה וְלְנִטּוֹתָה בְּשַׁבָּת.

אָמַר רַב שֵׁשֶׁת בְּרִייה דְרַב אִידִי:
לֹא אָמְרִן אֱלָא שְׂאִין בְּגָגָה טַפַּח,
אָבֵל יֵישׁ בְּגָגָה טַפַּח - אָסוּר.

וְכִי אִין בְּגָגָה טַפַּח,
לֹא אָמְרִן אֱלָא: שְׂאִין בְּפָחוֹת מִשְׁלֵשָׁה סְמוּךְ לְגַג טַפַּח,
אָבֵל יֵישׁ בְּפָחוֹת מִשְׁלֵשָׁה סְמוּךְ לְגַג טַפַּח - אָסוּר.

אִין בְּפָחוֹת מִשְׁלֵשָׁה סְמוּךְ לְגַג טַפַּח,
נְמִי לֹא אָמְרִן אֱלָא שְׂאִין אֲבִישִׁפוּעָה טַפַּח,
אָבֵל יֵישׁ בְּשִׁפוּעָה טַפַּח, שִׁיפוּעֵי אֲהֵלִים כְּאֲהֵלִים דְּמוּ. **קב, ב**

וְאָמַר רַב שִׁישָׁא בְּרִייה דְרַב אִידִי:
סִינָא - שְׂרִי.

וְהִתְנִיָּא:
"אָסוּר!"

לֹא קִשְׂיָא:
הָא - דְאִית בֵּיה טַפַּח,
הָא - דְלִית בֵּיה טַפַּח.

אֲלָא מַעֲתָה שְׂרַבִּיב בְּגִלְמִייה טַפַּח, הֲכִי נְמִי דְאָסוּר?

אֲלָא, לֹא קִשְׂיָא:
הָא - דְמִיְהֲדַק,
הָא - דְלֹא מִיְהֲדַק.

408. קב, ב

משנה

מחזירין ציר התחתון במקדש,
 אבל לא במדינה.
 העליון - פאן וכאן אסור.
 רבי יהודה אומר:
 העליון - במקדש,
 והתחתון - במדינה.

גמרא

תנו רבנן:
 "ציר דלת שידה תיבה ומגדל,
 במקדש - מחזירין,
 במדינה - דוחקין.
 העליון - פאן וכאן לא יחזיר,
 גזירה שמא יתקע.
 ואם תקע - חייב חטאת.
 של בור ושל דות ושל יציע - לא יחזיר,
 ואם יחזיר - חייב חטאת".

409. קב, ב

מְשָׁנָה

מחזירין רטיה במקדש,
אבל לא במדינה.
אם בתחילה - כאן וכאן אסור.

גְּמָרָא

תנו רבנן:

"רטיה שפרשה מעל גבי מכה - מחזירין בשבת.

רבי יהודה אומר:

הוחלקה למטה - דוחקה למעלה,
למעלה - דוחקה למטה,
מגלה מקצת הרטיה ומקנח פי המכה,
וחוזר ומגלה מקצת רטיה ומקנח פי המכה.
רטיה עצמה - לא יקנח,
מפני שהוא ממרח.
ואם מירח - חייב חטאת."

אמר רב יהודה אמר שמואל:

הלכה כרבי יהודה.

אמר רב חסדא:

לא שנו אלא שפירשה על גבי כלי,
אבל פירשה על גבי קרקע - דברי הכל אסור.

אמר מר בר רב אשי:

הוה קאימנא קמיה אבא,
נפלה ליה אבי סדיא, וקא מהדר ליה.

אמינא ליה:

לא סבר לה מר להא דאמר רב חסדא:

מחלוקת שפירשה על גבי כלי,

אבל פירשה על גבי קרקע - אסור?

ואמר שמואל:

הלכה כרבי יהודה!

אמר לי:

לא שמיע לי,

כלומר: לא סבירא לי.

410. קב, ב - קג, א

משנה

קושטין נימא במקדש,
אבל לא במדינה.
ואם בתחילה - כאן וכאן אסור.

גמרא

ורמינהו:

"נימת כנור שנפסקה - לא היה קושטה אלא עונבה!"

לא קשיא:

הא - רבנן,

והא - רבי אליעזר.

לרבי אליעזר דאמר: "מכשירי מצוה - דוחין את השבת" - קושטה.
לרבנן דאמרי: אין דוחין - "עונבה".

אי רבי אליעזר - אפילו לכתחילה נמי!

אלא, לא קשיא:

הא - רבי יהודה.

והא - רבנן.

ורבי יהודה אליבא דמאן?

קג, א אי אליבא דרבי אליעזר קאמר - אפילו לכתחילה נמי!

אלא, לא קשיא:

הא - רבי שמעון,

והא - רבנן.

דתניא:

"בן לוי שנפסקה לו נימא בכנור קושטה,

רבי שמעון אומר:

עונבה.

רבי שמעון בן אלעזר אומר:

אף היא אינה משמעת את הקול,

אלא משלשל מלמטה וכורך מלמעלה,

או משלשל מלמעלה וכורך מלמטה".

ואיבעית אימא:

הא והא רבנן,

ולא קשיא:

כאן - באמצע,

כאן - מן הצד.

ואיבעית אימא:

הא והא באמצע,

מר סבר: גזינן,

וימר סבר: לא גזינן.

411. קג, א-ב

משנה

חותבין יבלת במקדש,
אבל לא במדינה.
ואם בבלי - כאן וכאן אסור.

גמרא

ורמינהו:

"הרביבו והבאתו מחוץ לתחום וחתיכת יבלתו - דוחין,
דבי אליעזר אומר:
דוחין" (פסחים סה:).

רבי אלעזר ורבי יוסי ברבי חנינא;

חד אמר:

הא והא לחה, ולא קשיא:

כאן - ביד,

כאן - בכלי.

ותד אמר:

הא והא ביד, ולא קשיא:

הא - בלחה,

הא - ביבישה.

ולמאן דאמר: "הא ביד הא בכלי",

מאי טעמא לא אמר: "הא בלחה הא ביבישה"?

אמר לך:

ביבישה אפילו בכלי נמי שרי.

מאי טעמא?

איפרוכי איפרכא.

ולמאן דאמר: "הא בלחה והא ביבישה",

מאי טעמא לא אמר "הא ביד הא בכלי"?

אמר לך:

בכלי - הא תנו: "אם בבלי כאן וכאן אסור".

ואידך?

הא דקתני התם: משום דקא בעי איפלוגי רבי אליעזר ורבנן.

ואידך?

דומיא ד"הרביבו והבאתו מחוץ לתחום" קתני, דרבנן.

ואידך?

"הרביבו" - דלא כרבי נתן,

דאמר: החי נושא את עצמו.

"הבאתו מחוץ לתחום" כרבי עקיבא,

דאָמַר: תַּחֲוּמֵי דְאֹרְיִיתָא.

מְתִיב רַב יוֹסֵף:

"אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

קַל וְחוֹמֵר,

וְיָמָה שְׁחִיטָה שְׁהִיא מְשֻׁם מְלֹאכָה דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת,

אֲלוּ מְשֻׁם שְׁבוּת - אִינוּ דִין שְׂיַדְחוּ אֶת הַשַּׁבָּת" (פסחים סה:).

אָלֵא אָמַר רַב יוֹסֵף:

הָא וְהָא בֵּיד,

וּשְׁבוּת מְקַדֵּשׁ - בְּמִקְדָּשׁ הַתִּירוּ,

שְׁבוּת דְּמְקַדֵּשׁ בְּמִדְיָנָה - לֹא הַתִּירוּ.

יְתִיב אַבְיֵי וְקָאָמַר לְהָא שְׁמַעְתָּא.

אִיתִיבֵיהּ רַב סָפְרָא לְאַבְיֵי:

"הֲיָה קוֹרָא בְּסִפְרָא עַל הָאִיִּסקוּפָה וְנִתְגַּלְגַּל הַסִּפְרָא מִיָּדוֹ - גּוֹלְלוּ אֶצְלוּ" (צ:).

וְהָא הָכָא: דְּשְׁבוּת דְּמְקַדֵּשׁ בְּמִדְיָנָה הוּא - וְלֹא גִזְרִינן דִּילְמָא נְפִיל וְאִתִּיבֵי!

וְלֹא אוֹקִימָנָא בְּאִסְקוּפָה פְּרַמְלִית,

וְרִשׁוּת הַרְבִּים עוֹבְרַת לְפָנֶיהָ,

דְּכִינן דְּאִיגְדוּ בֵּידוֹ, אֶפִּילוּ שְׁבוּת נְמִי לִיכָא!

אִיתִיבֵיהּ:

"מְשַׁלְּשִׁין אֶת הַפֶּסַח לְתַנּוּר עִם חֲשִׁיכָה" (שבת יט:),

וְהָא הָכָא דְּשְׁבוּת דְּמְקַדֵּשׁ, בְּמִדְיָנָה, וְלֹא גִזְרִינן שְׁמָא יַחְתֵּה בְּגַחְלִים!

אִישְׁתִּיק.

כִּי אֲתָא לְקַמְיָה דְּרַב יוֹסֵף,

אָמַר לֵיהּ: הֲכִי אָמַר לִי רַב סָפְרָא.

אָמַר לֵיהּ:

מָא טַעְמָא לֹא תַשְׁנִי לֵיהּ: בְּנֵי חֲבוּרָה זְרִיזִין הֵן.

וְאַבְיֵי?

'כְּהָנִים זְרִיזִין' אָמַרִינן,

בְּנֵי חֲבוּרָה זְרִיזִין הֵן - לֹא אָמַרִינן.

רַבָּא אָמַר:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא,

דְּאָמַר: מְכַשְׁרֵי מְצוּה דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת,

וּמוֹדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּכַמְה דְּאֶפְשָׁר לְשַׁנּוּי מְשַׁנּוּן.

קַג,ב מָא הִיא?

דְּתַנּוּיָא:

"כִּהֵן שְׁעֻלְתָּהּ בּוֹ יִבְלֵת,

חֲבִירוֹ חוֹתְכָה לּוֹ בְּשִׁינּוֹ".

"בְּשִׁינּוֹ" - אִין,

בְּכָלִי - לֹא.

"חבירו" - אין,

איהו - לא.

מני?

אלימא רבנו ובמקדש - פינו דאמרי רבנו בעלמא משום שבות, הקא מה לי הוא מה לי חבירו?

אלא לאו, רבי אליעזר,

דאמר: בעלמא - חייב חטאת,

והקא - אף על גב דמכשירי מצוה דוחין את השבת, כמה דאפשר לשנויי משנינו.

לא, לעולם רבנו,

ואי עלתה בקריסו, הכי נמי.

הקא במאי עסקינן: כגון שעלתה לו נשיכה בגבו, ובאצילי ידיו, דאיהו לא מצי שקיל לה.

ואי רבנו, נשקליה ניהליה ביד, ותפשוט דרבי אלעזר,

דאמר רבי אלעזר: מחלוקת ביד, אבל בכלי דברי הכל חייב!

וליתעמיד,

לרבי אליעזר נמי, לישקליה ניהליה ביד!

האי מאי?

אי אמרת בשלמא: רבי אליעזר - היינו דגור יד אטו כלי.

אלא אי אמרת: רבנו היא - נשקליה ניהליה ביד ותו לא מידי!

412. קג, ב - קד, א

משנה

בהו שלקה באצבעו - בודך עליה גמי במקדש,
אבל לא במדינה.
אם להוציא דם - נאן ונאן אסור.

גמרא

אמר רבי יהודה בריה דרבי חייא:
לא שנו אלא גמי,
אבל צלצול קטן - הוי יתור בגדים.

ורבי יוחנן אמר:
לא אמרו יתור בגדים אלא במקום בגדים,
אבל שלא במקום בגדים - לא הוי יתור בגדים.

תיפוק ליה משום חציצה!

בשמאל.

אי נמי,
במיין, ושלא במקום עבודה.

ופליגא דרבא,
דאמר רבא אמר רב חסדא:
במקום בגדים - אפילו נימא אחת חוצצת,
ושלא במקום בגדים - שלש על שלש חוצצות,
פחות משלש על שלש אינן חוצצות.

אדרבי יוחנן ודאי פליגא,
אדרב יהודה בריה דרבי חייא, מי נימא פליגא?

שאני צלצול קטן דחשיב.

לישנא אחרנא אמרי לה:

אמר רב יהודה בריה דרבי חייא:
לא שנו אלא גמי,
אבל צלצול קטן - חוצץ.

ורבי יוחנן אמר:
לא אמרו חציצה בפחות משלש על שלש אלא במקום בגדים,
אבל שלא במקום בגדים:
שלש על שלש - חוצצות,
פחות משלש - אין חוצצות,
והיינו דרבא אמר רב חסדא.

קד, א

לימא פליגא דרב יהודה בריה דרבי חייא?

שאני צלצול קטן דחשיב.

וְלִרְבֵּי יוֹחָנָן, אֲדֹאשְׁמַעִינָן גְּמִי, לִישְׁמַעִינָן צְלָצוֹל קָטָן!

מִיִּלְתָּא אֲגַב אֹרְחִיהּ קָא מִשְׁמַע לֵן,
דְּגְמִי מִסִּי.

413. קד, א

משנה

בוזקין מלח על גבי כבש בשביל שלא יחליקו,
וממלאין מבור הגולה ומבור הגדול בגלגל בשבת,
ומבאר הקר ביום טוב.

גמרא

רמי ליה רב איקא מפשוניא לרבא:

תנן:

"בוזקין מלח על גבי הכבש בשביל שלא יחליקו".

במקדש - אין,

במדינה - לא.

ורמינהי:

"חצר שנתקלקלה במימי גשמים - מביא תבן ומרדה בה!"

שאני תבן דלא מבטיל ליה.

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי:

האי מלח היכי דמי?

אי דמבטליה - קא מוסיף אבנין,

וכתיב: "הכל בכתב מיד ה' עלי השפיל"¹¹ (דבה"י א כח, ט).

אי דלא קא מבטליה - קא הויא חציצה!

בהולכת אברים לכבש, דלאו עבודה היא.

ולא?

והא כתיב: "והקריב הפהן את הכל והקטיר המזבחה" (ויקרא א, יג),

ואמר מר: זו הולכת אברים לכבש!

אלא אימא: בהולכת עצים למערכה, לאו עבודה היא.

דרש רבא:

חצר שנתקלקלה במימי גשמים - מביא תבן ומרדה בה.

אמר ליה רב פפא לרבא:

והתניא:

"כשהוא מרדה:

אינו מרדה לא בסל ולא בקופה,

אלא בשולי קופה!"

הדר אוקים רבא אמורא עליה ודרש:

דברים שאמרת לפניכם טעות הן בידי,

כרם כך אמרו משום רבי אליעזר:

"וכשהוא מרדה:

אינו מרדה לא בסל ולא בקופה,

אלא בשולי קופה."

¹¹ הכל בכתב מיד ה' עלי השפיל כל מלאכות התבנית

414. קד, א-ב

"ממלאין מבור הגולה".

עולא איקלע לבי רב מנשה,
אתא ההוא גברא טרף אבבא,
אמר: מאן האי? ליתחל גופיה דקא מחיל ליה לישבתא.

אמר ליה רבה:
לא אסרו אלא קול של שיר.

איתיביה אביי לרבה:
"מעלין בדיופי, ומטיפין מיארק לחולה בשבת".

"לחולה" - אין,

לבריא - לא.

היכי דמי?

לאו דנים וקא בעי דליתער.

ושמע מינה: אולודי קלא אסיר!

לא, דתיר וקא בעי דלינים, דמשתמע כי קלא דזמזומי.

איתיביה:

"המשמר פירותיו מפני העופות,

ודלעיו מפני החיה,

משמר בדרך בשבת,

ובלבד שלא יספק, ולא יטפח, ולא ירקד בדרך שהו עושין בחול".

מאי טעמא?

לאו, דקמוליד קלא,

וכל אולודי קלא - אסיר!

אמר רב אחא בר יעקב:

גזירה שמא יטול צרור.

ואלא הא דאמר רב יהודה אמר רב:

נשים משחקות באגוזים - אסור.

מאי טעמא?

לאו, דקא מוליד קלא,

וכל אולודי קלא - אסיר!

לא, דלמא אתי לאשוויי גומות.

דאי לא תימא הכי: הא דאמר רב יהודה:

נשים משחקות בתפוחים - אסור,

התם מאי אולודי קלא איכא?!

אלא: דילמא אתי לאשוויי גומות.

תנן:

"ממלאין מבור הגולה ומבור הגדול בגלגל בשבת",

במקדש - אין,

במדינה - לא.

מאי טעמא?

לאו, משום דאולודי קלא - ואסיר!

לא, גזירה שמא ימלא לגינתו ולחורבתו.

אָמַיִמֵר שְׂרָא לְמִימְלָא בְּגִילְגָּלָא בְּמַחוּזָא,
אָמַר: מַאי טַעְמָא גְזָרוּ רַבְנֵי? שְׂמָא יְמָלָא לְגִינְתּוֹ וּלְחוּרְבָתּוֹ,
הָכָא - לֹא גִינָה אִיכָא, וְלֹא חוּרְבָה אִיכָא,
קד,ב. כִּיּוֹן דְּקָא חָזָא דְקָא אֲתֵרוּ בֵּהּ כִּיתְנָא אָסֵר לְהוּ.

415. קד, ב

[וּמְמַלְאִין ... ו] מְבַאֵר הַקָּר [בְּיוֹם טוֹב].

מאי "באד הקר"?

אמר שמואל:
בור שהקרו עליה דברים והתירוה.

מיתיבי:
"לא כל הבורות הקרות התירו,
אלא זו בלבד".
ואי אמרת: 'שהקרו דברים עליה' מאי "זו בלבד"?

אלא אמר רב נתנן בר יצחק:
באר מים חיים,
שנאמר: "בְּהַקִּיר בֵּיר מִימֵיהֶו [פֶּן תִּקְרָה וְעֵתָה חֶמְס וְשִׂד יִשְׁמַע בָּהּ עַל-פְּנֵי תַמִּיד הָלִי וּמָכָה]" (ירמיהו, ו, ז).

גופא:
"לא כל הבורות הקרות התירו, אלא זו בלבד.
וכשעלו בני הגולה חנו עליה, ונביאים שביניהן התירו להן".

ולא נביאים שביניהן,
אלא מנהג אבותם בידיהם.

416. קד, ב - קה, א

משנה

שָׂרָץ שֶׁנִּמְצָא בַּמִּקְדָּשׁ,
 בָּהֶן מוֹצִיאוּ בְּהַמְיִינוּ,
 שְׁלֵא לְשֵׁהוּת אֶת הַטּוֹמְאָה,
 דְּבָרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה.
 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:
 בְּצַבֵּת שֶׁל עֵץ,
 שְׁלֵא לְרַבּוֹת אֶת הַטּוֹמְאָה.
 מֵהֵיכָן מוֹצִיִּין אוֹתוֹ?
 מִן הַהֵיכָל, וּמִן הָאוֹלָם, וּמִבֵּין הָאוֹלָם לַמִּזְבֵּחַ,
 דְּבָרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן נָנָס.
 רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר:
 כָּל מְקוֹם שֶׁחִיבִין עַל זְדוֹנוֹ כֶּרֶת וְעַל שִׁגְגָתוֹ חֲטָאת - מִשָּׁם מוֹצִיִּין אוֹתוֹ.
 וְשֶׁאֵר כָּל הַמְּקוֹמוֹת - בּוֹפִין עָלָיו פְּסֻכָתָהּ.
 רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר:
 מְקוֹם שֶׁהִתִּירוּ לָךְ חֲכָמִים מִשְׁלָךְ נִתְּנוּ לָךְ שְׁלֵא הִתִּירוּ לָךְ אֶלָּא מִשּׁוֹם שְׁבוֹת.

גמרא

אמר רב טבי בר קיסנא אמר שמואל:
 המכניס טמא שרץ למקדש - חייב,
 שרץ עצמו - פטור.

מאי טעמא?

אמר קרא: "מזכר ועד נקבה תשלחו"¹² (במדבר ה, ג).
 מי שיש לו טהרה במקוה - יצא שרץ שאין לו טהרה.

לימא מסייע ליה:

"מזכר ועד נקבה תשלחו" - פרט לכלי חרש,
 דברי רבי יוסי הגלילי.

מאי טעמא?

לאו משום דלית ליה טהרה במקוה!

לא, מי שנעשה אב הטומאה.
 יצא כלי חרס שאינו נעשה אב הטומאה.

לימא כתנאי!

"שרץ שנמצא במקדש - בהן מוציאו בהמינו,
 שלא לשהות את הטומאה,
 דברי רבי יוחנן בן ברוקה.

רבי יהודה אומר:

בצבת של עץ מוציאו,

שלא לרבות את הטומאה".

מאי לאו בהא קא מיפלגי,

דמאן דאמר שלא לשהות קסבר: המכניס שרץ למקדש - חייב.
 ומאן דאמר: שלא לרבות: המכניס שרץ למקדש - פטור.

¹² מזכר ועד נקבה תשלחו מחוץ למחנה תשלחום ולא יטמאו את מחניהם אשר אני שוכן בתוכם

לא, דכולי עלמא - חייב.
 והכא בהא קא מיפלגי:
 מר סבר: שהווי טומאה עדיף.
 ומר סבר: אפוישי טומאה עדיף.

אלא כהני תנאי:

דתנן:

"מהיכן מוציאים אותם? [מן ההיכל, ומן האולם, ומבין האולם למזבח,

דברי רבי שמעון בן ננס.

רבי עקיבא אומר:

כל מקום שחייבין על זדונו ברת ועל שגגתו חטאת - משם מוציאים אותו"].

מאי לאו בהא קא מיפלגי:

דמאן דאמר: מעזרה לא, קסבר: המכניס שרץ למקדש - פטור,

ומאן דאמר מכולה עזרה סבר - חייב.

קהא, אמר רבי יוחנן:

ושניהם מקרא אחד דרשו:

"ויבאו הכהנים לפנימה בית ה' לטהר ויוציאו את כל הטמאה ...

אשר מצאו בהיכל ה' לחצר בית ה',

ויקבלו הלויים להוציא לנחל קדרון הוצאה"¹³ (דברי הימים ב כט, טז).

מר סבר: מדאשתני בעזרה, בלויים, טומאה בעזרה ליכא.

ומר סבר: עד היכא דלא אפשר בלויים מפקי כהנים,

השתא דאפשר בלויים תו לא מטמאי כהנים.

תנו רבנן:

"הכל נכנסין בהיכל לבנות לתקן ולהוציא את הטומאה,

מצוה - בכהנים,

אם אין שם כהנים - נכנסין לויים,

אין שם לויים - נכנסין ישראלים.

ואידי ואידי:

טהורים - אין,

טמאים - לא."

אמר רב הונא:

רב כהנא מסייע כהני.

דתני רב כהנא:

"מתוך שנאמר: "אך אל הפרכת לא יבא"¹⁴ (ויקרא כא, כג) - יכול לא יהו כהנים בעלי מומין נכנסין בין האולם

ולמזבח לעשות ריקועי פחים?

תלמוד לומר: "אך" חלק,

מצוה - בתמימים.

אין שם תמימים - נכנסין בעלי מומין.

מצוה - בטהורין,

אין שם טהורין - נכנסין טמאין.

אידי ואידי:

כהנים - אין,

ישראלים - לא."

¹³ ויבאו הכהנים לפנימה בית ה' לטהר ויוציאו את כל הטמאה עבודה זרה שטמאה כמת אשר מצאו בהיכל ה' לחצר בית ה' ויקבלו הלויים להוציא לנחל קדרון הוצאה

¹⁴ אך אל הפרכת לא יבא ואל המזבח לא יגש כי מום בו ולא יחלל את מקדשי כי אני ה' מקדשם

איבעיא להו:
טמא ובעל מום - איזו מהן נכנס?

רב חייא בר אשי אמר רב:
טמא נכנס, דהא אישתרי בעבודת ציבור.

רבי אלעזר אומר:
בעל מום נכנס, דהא אישתרי באכילת קדשים.

417.קה, א

"רבי שמעון אומר:

[מקום שהתירו לך חכמים משלך נתנו לך שלא התירו לך אלא משום שבות].

רבי שמעון היכא קאי?

התם קאי,

דתנן:

"מי שהחשיך חוג לתחום, אפילו אמה אחת - לא יבנס.

רבי שמעון אומר:

אפילו חמש עשרה אמה - יבנס, לפי שאין המשוחות ממצעין את המדות מפני הטועים".

דקאמר תנא קמא: **"לא יבנס",**

ואמר ליה רבי שמעון: **"יבנס".**

"שלא התירו לך אלא משום שבות".

היכא קאי?

התם קאי,

דקאמר תנא קמא: **"קושרה".**

ואמר ליה רבי שמעון: **"עונבה".**

עניבה דלא אתי לידי חיוב חטאת,

שרו ליה רבנן,

קשירה דאתי לידי חיוב חטאת - לא שרו ליה רבנן.

הדרן עלך המוצא תפילין
וסליקא לה מסכת עירובין